

*Приходько Х. В.,
доктор юридичних наук, доцент,
головний консультант
Інституту законодавства Верховної Ради України*

ПРАВА ДИТИНИ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТ У СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ (СОЦІЕТАРНО-ПРАВОВИЙ ПІДХІД)

Анотація. У статті висвітлюються проблеми реалізації та захисту прав дитини в системі місцевого самоврядування в Україні. Сформовано пропозиції до компетентних суб'єктів із питань соціально-юридичного забезпечення прав дитини в системі місцевого самоврядування.

Ключові слова: права дитини, захист прав дитини, місцеве самоврядування.

Постановка проблеми. Актуалізація питання стану реалізації та захисту прав дитини зумовлена декількома факторами. Серед них як об'єктивні (зокрема, показники, що свідчать про порушення прав дітей, обмеження цих прав, незадовільний стан їх реалізації), так і суб'єктивні. Ми можемо це відчувати на власних дітях, спостерігати тенденції в суспільстві, констатувати занепокоєння профільних національних служб і міжнародних організацій.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) відзначає, що забезпечення прав дітей відповідно до вимог Конвенції ООН про права дитини потребує консолідації зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськості, а також підвищення рівня освіченості дітей і дорослих про існуючі механізми та можливості захисту конституційних прав і свобод дитини; запровадження єдиної загальнодержавної програми виховання підростаючого покоління; розробки та впровадження системи організації дозвілля дітей, доступної для кожної дитини; забезпечення державної підтримки діяльності дитячих організацій; запровадження дієвого механізму запобігання та боротьби з найгіршими формами використання дитячої праці; посилення відповідальності за порушення прав дитини. Доля дітей, захист їхніх прав та людської гідності – це головне, що має об'єднати все українське суспільство [1].

На переконання Уповноваженого однією з основних причин порушення соціально-економічних прав людини і громадянина, зокрема дитини, є неефективне виконання повноважень органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, що відзначається в Щорічній доповіді Уповноваженого про стан дотримання прав і свобод людини та громадянина в 2013 році [2].

З урахуванням цієї позиції в контексті обговорення забезпечення прав дитини в системі місцевого самоврядування та пов'язаної із цим проблеми правового забезпечення участі територіальної громади в реалізації та захисті прав дитини слід наголосити, що відповідно до ч. 3 Закону України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» (далі – Програми) на період до 2016 року» від 5 березня 2009 року Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування під час підготовки проектів відповідних бюджетів передбачати видатки для фінансування заходів Програми щодо реалізації Конвенції ООН

про права дитини на період до 2016 року [3].

Крім того, ч. 5 зазначеної програми містить норми щодо підвищення ролі територіальної громади у вирішенні питань захисту прав та розвитку дітей. Зокрема, відзначається мета – активізація участі територіальної громади в захисті прав та розвитку дитини шляхом залучення представників громади до діяльності в інтересах дітей. Окреслено основні завдання, зокрема запровадження механізму підтримки ініціатив членів територіальної громади в інтересах дітей, для чого органам місцевого самоврядування слід розробити до 2010 року програми з питань захисту прав дитини та здійснити до 2016 року моніторинг, а також надати оцінку стану виконання цих програм; підготовка фахівців соціальної сфери: до 2010 року не менш як 55 відсотків, до 2016 року – не менш як 90 відсотків працівників до роботи з активізації участі територіальної громади в захисті прав дітей.

Водночас слід констатувати, що непрописані процедури та форми залучення та участі територіальної громади означають віднесення цих питань до компетенції місцевого самоврядування. Ці питання повинні визначатись відповідними програмами з питань захисту прав дитини та гарантуватись постійним моніторингом із боку місцевих рад та їх профільних постійних комісій. У свою чергу, аналіз чинних муніципальних програм свідчить про іноді формальний характер їх розробки та забезпечення, оскільки виходячи з їх змісту залишається незрозумілим механізм залучення та форми взаємодії наявного державного та локального ресурсів у межах тієї чи іншої громади [4].

При цьому питання підготовки фахівців соціальної сфери залишається в межах компетенції профільних органів державної влади. Вважаємо, що стимулюючим фактором для територіальної громади, окрім об'єктивних (розвитку дитинства), є й суб'єктивні – це відповідальність за виконання власних повноважень органами місцевого самоврядування та фахівцями соціальної сфери в системі місцевого самоврядування.

Одним із чинників актуалізації питання дослідження та всебічного науково-правового аналізу стану реалізації та захисту прав дитини в системі місцевого самоврядування в Україні виступають як наявні неузгодженості системно-юридичного забезпечення, так і стан науково-доктринального забезпечення цієї проблематики на національному рівні. Не зважаючи на те, що різні правові аспекти прав дитини були предметом спеціальних галузевих досліджень вітчизняних учених (О. Бутько, Л. Волинець, В. Закриницька, С. Коталейчук, Н. Крестовська, А. Крижанівський, Л. Ольховик, Н. Оніщенко, Р. Опацький, Н. Опольська, Ю. Черновалюк та інші), питання муніципалізації соціально-правового забезпечення прав дитини залишається недостатньо вивченим, а отже, актуальним із наукової точки зору. Крім того, соціально спрямовані роботи з муніципалістики, цивілістики, а також концептуальні правові дослідження з прав дитини [5; 6] приводять до висновків щодо життєздатності ідеї підвищення і ролі, і відповідальності суб'єктів місцевого самоврядування

в реалізації та захисті прав дитини, що супроводжуватиметься державною підтримкою та передачею відповідних повноважень і ресурсів із боку держави. Наприклад, однією з таких робіт є дисертаційне дослідження І.В. Федорова «Роль органів місцевого самоврядування в становленні соціальної роботи в територіальній громаді» [7], Ю.Ю. Черновалюк «Реалізація права на сім'ю шляхом створення дитячих будинків сімейного типу» [8].

Водночас вивчення робіт представників інших галузевих наук, зокрема педагогічного напрямку, приводять до висновків щодо соціально значущої ювенальної ролі інституту місцевого самоврядування та його самоврядних функцій. Так, у роботі Ж.В. Петровича «Теорія і практика соціально-педагогічного забезпечення прав дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах» [9] фактично пропонується авторська концепція участі місцевого самоврядування в соціальному (у широкому сенсі) забезпеченні прав дітей у взаємодії з іншими соціальними інституціями. Зокрема, стверджується, що «основна детермінанта соціально-педагогічного забезпечення прав дітей – продуктивна взаємодія між соціальними інституціями (органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, державними та неурядовими організаціями, закладами та установами), що розгортається на різних рівнях» [9, с. 4].

Метою статті є дослідження проблем реалізації та захисту прав дитини в системі місцевого самоврядування в Україні з позиції соціально-правового підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні вирішення питання обсягу й форм участі суб'єктів місцевого самоврядування в соціально-правовому забезпеченні прав дітей має інший, частково суперечливий формат. Про це свідчать окремі положення Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 року [10]. Так, ст. 3 закріплює коло суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, серед яких уповноважені органи, що здійснюють соціальну роботу із сім'ями, дітьми та молоддю; фахівці із соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю; об'єднання громадян, благодійні, релігійні організації; юридичні та фізичні особи, які надають соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді; волонтери у сфері соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю. До уповноважених органів належать органи виконавчої влади; органи місцевого самоврядування; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та їх спеціалізовані формування; служби в справах дітей.

Стаття 11 закріплює норми щодо соціального інспектування у сфері соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, яке здійснюється центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а також порядку та умов здійснення соціального інспектування, які визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей. Зміст цієї норми варто аналізувати в системному зв'язку з нормами ст. 17 зазначеного закону, відповідно якої центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді утворюються, реорганізуються і ліквідуються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, належать до сфери їх управління і підпорядковуються, відповідно, органу виконавчої влади чи виконавчому органу міської, селищної, сільської ради. Штатна чисельність працівників республіканського (Автономної Республіки Крим), обласних, Київського та Севастопольського міських, районних, міських, районних у містах, селищних та сільських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді встановлюється згідно з державними соціальними стандартами і нормативами. Також відповідно до норм цієї статті діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді фінансується за рахунок коштів, передбачених у місцевих бюджетах за відпо-

відним кодом програмної класифікації видатків, та інших джерел, не заборонених законодавством. Водночас послуги, що надаються центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, є державними послугами та здійснюються на безоплатній основі.

Подібна ситуація щодо неконкретизованої компетенції місцевого самоврядування у сфері соціального й правового захисту дитини, реалізації відповідних її прав, розмежування повноважень і визначення відповідальності, обсягу контролю та сфери моніторингу спостерігається і в нормах більш ранніх законодавчих актів. Зокрема, відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24 січня 1995 року органи місцевого самоврядування беруть участь у межах своєї компетенції в здійсненні соціального захисту та профілактики правопорушень серед дітей (ч. 2 ст. 1). Під соціальним захистом дітей розуміється комплекс заходів і засобів соціально-економічного та правового характеру, здійснення яких покладається на суб'єктів, зазначених у частинах першій та другій цієї статті, щодо забезпечення прав дітей на життя, розвиток, виховання, освіту, медичне обслуговування, надання матеріальної підтримки [11]. Проте, виходячи з логіки визначення кола суб'єктів, на які покладається здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень у межах визначеної компетенції, до органів місцевого самоврядування належать лише структурні підрозділи Київської та Севастопольської міських адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад. Проте згідно зі ст. 16 органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції здійснюють контроль за діяльністю органів і служб у справах дітей, спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей [12]. На основі аналізу наведених та інших положень цього закону (зокрема, положень ст. 4) у системному зв'язку з нормами інших нормативно-правових актів про права дитини [13] ми можемо охарактеризувати модель соціально-юридичного забезпечення прав дитини як централізовано-регіоналістську, за якої не стимулюється формування системи соціального й правового захисту дітей на рівні села, селища.

Таким чином, на прикладі наведених норм щодо ролі органів місцевого самоврядування в здійсненні соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, а також соціального й правового захисту дитини ми можемо констатувати достатньо суперечливу та неузгоджену державну політику щодо компетенції місцевого самоврядування в цій сфері. Крім того, нечітке, процесуально не регламентоване, непрозоре розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в цій сфері не сприяє формуванню збалансованої, оптимальної та ефективної мережі соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді; стійкої місцевої бюджетної політики, спрямованої на матеріально-фінансове забезпечення відповідної мережі послуг; юридичної відповідальності за виконання місцевих програм із питань захисту прав дитини, зокрема соціального захисту.

У контексті цього дослідження неможна не звернути уваги й на проблеми реалізації права на освіту. Наприклад, у 2011/2012 навчальному році в Україні працювало 19,9 тис. загальноосвітніх навчальних закладів, у яких навчалося 4293 тис. учнів. Порівняно з 2000/2001 навчальним роком мережа зазначених закладів скоротилася на 2 336 (10,5%), а чисельність учнів – на 2 471 тис. (36,5%).

Згідно з інформацією Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України в 2012 р. мережа загальноосвітніх навчальних закладів продовжує скорочуватись. Так, місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування були прийняті рішення про ліквідацію 76 шкіл, із яких 67 – у сільській місцевості. При цьому протягом останніх двох років спостерігається збіль-

шення кількості учнів початкової школи в результаті зростання народжуваності. Так, у 2012 році у сільській місцевості зараховано до школи близько 129 тис. першокласників, що майже на 9 тис. більше від попереднього навчального року.

Крім того, усе більше назріває проблема необхідності повсюдного запровадження *інклюзивної освіти*, що пов'язано насамперед із тим, що число дітей, які потребують корекційного навчання, неухильно росте. Дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, в Україні *понад 1 млн, що становить 12% від загальної кількості дітей у країні*. Окрім зростання кількості дітей з обмеженими можливостями, зростає тенденція якісної зміни структури дефекту, комплексного характеру порушення в кожній окремої дитини. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, що виключає будь-яку дискримінацію дітей, яка забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. Навчання дітей з особливими потребами ґрунтується на принципах виваженої педагогіки, дівість яких підтверджується і від використання якої вирають усі діти.

Вирішення проблеми потребує скоординованих заходів й об'єднання зусиль як у площині формування нової філософії дитинства «Допоможи мені зробити це самому» на принципах доступності, повсюдності, толерантності, терпимості, так і в площині оновлення та подальшого формування інституційних спроможностей, насамперед із боку органів місцевого самоврядування, їх асоціацій, Державного фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, профільного Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування, Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства щодо законопроектної, тлумачної, експертної, навчально-методичної, консультативної роботи з приводу створення сприятливих умов застосування альтернативних ресурсів, передусім територіальної громади, правового, соціально-економічного, інформаційного, освітнього, культурно-оздоровчого, культурно-фізичного, культурно-виховного забезпечення реалізації права на дошкільну, шкільну освіту.

Такими ресурсами можуть бути співпраця територіальних громад шляхом об'єднання матеріальних, кадрових, людських, інтелектуальних та інших ресурсів [14]; активізація роботи громадських рад із питань захисту прав дітей; органів батьківського, учнівського самоврядування; активізація роботи координаційних рад із питань взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; активізація взаємодії із службами Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженого Президента України з прав дитини. Констатуємо те, що поза активної участі територіальних громад, громадськості, сімей держава не в змозі вирішити постійно загострювані проблеми реалізації та захисту прав дітей у країні.

На загальнодержавному та регіональному рівнях вкрай важливим обов'язком є вирішення проблеми обмежених та/або порушених прав дітей (у чому полягає ретроспективний (негативний, відновлюючий, компенсуючий) аспект соціально-юридичного забезпечення прав дитини); на локальному рівні обов'язок кожного – дбати про належну реалізацію права кожної дитини (превентивний (позитивний, профілактичний, попереджувальний, стимулюючий, пропагуючий) аспект соціально-юридичного забезпечення прав дитини).

Окремої уваги потребує й проблема ювенальної юстиції. Відповідно до статті 164 Сімейного кодексу України в разі невиконання своїх обов'язків, експлуатації дітей та з низки інших причин батьки можуть бути позбавлені батьківських прав.

У 2009–2011 роках порівняно з попередніми роками дещо зменшилася кількість справ, у яких судами першої інстанції винесені рішення про задоволення позову щодо позбавлення батьківських прав, однак їх кількість залишається досить значною. Щороку судами першої інстанції приймається понад 10–11 тис. рішень із задоволенням позову. При цьому, порівняно з 2000 роком, кількість таких справ зросла у два рази.

Водночас моніторинг та аналіз звернень до Уповноваженого з прав людини свідчить, що відібрання дитини в батьків також здійснюється без рішення суду чи органу опіки та піклування під час проведення профілактичних рейдів або обстеження умов проживання родини. З-поміж підстав, які слугують аргументом для відібрання дитини, домінуючою є фінансова неспроможність батьків забезпечити належне утримання дитини.

У зверненнях громадяни повідомляють про зловживання окремими органами опіки та піклування повноваженнями на відібрання дітей від батьків та позбавлення батьківських прав. За даними Уповноваженого звернення про необґрунтоване вилучення дітей із сім'ї надійшли з Автономної Республіки Крим, Донецької, Полтавської, Кіровоградської та інших областей [2].

У зв'язку із цим нагальною залишається проблема дитячого сирітства. На початок 2013 року в Україні налічувалося 93 тис. дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Висновки. Отже, сьогодні набуває більшого значення не вирішення ювенальних проблем, а їх попередження, профілактика. Превентивні функції мають виконуватися на всіх рівнях: міжнародному, державному, регіональному та місцевому. Однак ефективності реалізації повноважень відповідних інституцій має місце тоді, коли питання вирішуватиметься в кожній сім'ї за алгоритмом «батьки – сім'я – громадськість – заклад надання медичних, фізкультурних, спортивних послуг – заклад надання освітніх послуг – заклад надання соціальних послуг → у системі місцевого самоврядування у форматі алгоритмічно регламентованої взаємодії з органами державної влади відповідної компетенції»

У результаті здійсненого моніторингу окремих чинних законодавчих актів, актів органів місцевого самоврядування, актів місцевих державних адміністрацій, на підставі аналізу нормопроектної (правозастосовчої) діяльності [11, с. 15–22], а також щорічних і спеціальних доповідей Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, доповіді та звіти Уповноваженого Президента України з прав дитини, які мають стратегічне значення для формування функціонального призначення органів місцевого самоврядування в соціально-юридичному забезпеченні прав дитини, ми сформуливали пропозиції до компетентних суб'єктів із питань соціально-юридичного забезпечення прав дитини в системі місцевого самоврядування, обговорені та затверджені на засіданні кафедри муніципального права Академії муніципального управління щодо формування Плану заходів, присвячених публічному обговоренню проблем реалізації та захисту прав дитини в системі місцевого самоврядування в 2014 році та напрацювання низки документів концептуально-правового значення, навчально-методичного, рекомендаційного, роз'яснювального змісту. Зокрема, пропозиції Асоціації міст України щодо здійснення моніторингу законодавства про дитинство на предмет його відповідності принципам/критеріям децентралізації та субсидіарності в частині питань соціально-юридичного забезпечення прав дитини (довідь на тему «Про можливість затвердження та розробки теми науково-дослідних робіт «Захист прав дитини в системі місцевого самоврядування» на засіданні Науково-методичної ради Асоціації 25 грудня 2013 року); пропозиції Підкомітету з питань молодіжної політики, сім'ї та дитинства Комітету Верховної Ради України з питань

сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму щодо реалізації компетенції місцевого самоврядування з питань віднесених до сфери діяльності комітету. Зокрема, у межах проектів законів, які перебувають на розгляді: проекту Закону 21 березня 2013 року про Загальнодержавну соціальну програму розвитку фізичної культури і спорту на 2013–2017 роки; пропозиції Підкомітету з питань дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти проектів законів, які перебувають на розгляді в частині повноважень органів місцевого самоврядування. Крім того, кафедрою розроблена та ухвалена Концепція наукового проекту «Права дитини та місцеве самоврядування в Україні: конституційно-правовий та муніципально-правовий аспекти» (до 25-ї річниці з дня прийняття Конвенції про права дитини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року).

Література:

1. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України «Стан дотримання та захисту прав дитини в Україні» 2010 року. До 20-річчя ратифікації Україною Конвенції ООН про права дитини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ombudsman.gov.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=23&Itemid=33.
2. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ombudsman.gov.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=23&Itemid=33.
3. Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року : Закон України від 5 березня 2009 року № 1065-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RO140087.html.
4. Міська програма підтримки сімей на 2013 рік, затверджена Рішенням Кіровоградської міської ради 29 січня 2013 року № 2223 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kr-rada.gov.ua.
5. Крестовська Н.М. Ювенальне право України: історико-правове дослідження : монографія / Н.М. Крестовська. – О. : Фенікс, 2008. – 332 с.
6. Концепція забезпечення і захисту прав дитини в Україні. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2013. – 86 с.
7. Федоров І.В. Роль органів місцевого самоврядування в становленні соціальної роботи в територіальній громаді : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / І.В. Федоров. – Х., 2011. – 21 с.
8. Черновалюк Ю.Ю. Реалізація права на сім'ю шляхом створення дитячих будинків сімейного типу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Ю.Ю. Черновалюк. – О., 2010. – 20 с.
9. Петрович Ж.В. Теорія і практика соціально-педагогічного забезпечення прав дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах : автореф. дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Ж.В. Петрович. – К., 2011. – 44 с.
10. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21 червня 2001 року № 2558-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012558.html.
11. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січня 1995 року № 20/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z950020.html.
12. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січня 1995 року № 20/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z950020.html.
13. Про затвердження типових положень про службу у справах дітей : Постанова Кабінету Міністрів України, Положення, Перелік від 30 серпня 2007 року № 1068; Типове положення про службу у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 року № 1068; Типове положення про службу у справах дітей районної, районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 року № 1068 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1068-2007-%D0%BF>.
14. Проект Закону України № 3617 від 13 листопада 2013 року «Про співробітництво територіальних громад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG2SH001.html.
15. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
16. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>.
17. Про попередження насильства в сім'ї : Закон України від 5 листопада 2001 року № 2789-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>.
18. Міська програма виконання «Національного плану дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року, затверджена рішенням Одеської міської ради від 21 грудня 2012 року № 2446-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/46802/>.
19. Про внесення на розгляд Одеської міської ради проекту рішення «Про створення комунальної установи «Соціальний центр матері та дитини» : Проект Рішення Одеської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://omr.gov.ua/acts/projects/committee/53181/>.
20. Про затвердження Комплексної програми захисту прав дітей в м. Вознесенську «Дитинство» на 2013–2017 роки, схваленої рішенням виконавчого комітету міської ради від 22 лютого 2013 року № 58: Проект Рішення виконавчого комітету Вознесенської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://voznensensk.org/material/614>.
21. Про затвердження плану заходів з виконання у 2011 році Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року та підвищення ефективності механізмів забезпечення захисту прав дітей в Київській області : Розпорядження голови облдержадміністрації від 18 травня 2011 року № 475 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-planu-zahodiv-z-vikonannja-u-2011-roci-za-doc63876.html>.
22. Про затвердження плану заходів з виконання у 2013 році Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року : Проект Розпорядження голови Мурованокуріловецької районної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uchni.com.ua/pravo/27970/index.html>.

Приходько К. В. Права ребенка: проблемы реализации и защиты в системе местного самоуправления в Украине (социетарно-правовой подход)

Аннотация. В статье освещаются проблемы реализации и защиты прав ребенка в системе местного самоуправления в Украине. Сформулированы предложения компетентным субъектам по вопросам социально-юридического обеспечения прав ребенка в системе местного самоуправления.

Ключевые слова: права ребенка, защита прав ребенка, местное самоуправление.

Prykhodko K. Children's rights problems of realization and protection in the system of local government in Ukraine (associate legal approach)

Summary. The article highlights the problems of implementation and protection of children's rights in the system of local government in Ukraine. Makes proposals to the competent entities on the social and legal support for children's rights in the system of local government.

Key words: children's rights, protection of the rights of the child, local government.